Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα στο Καθεστώς των Μνημονίων

Υφιστάμενη Κατάσταση 2016 και Προοπτική Αλλαγών

Δερμενάκης Παύλος
M.Sc., Οικονομολόγος, Ερευνητής
Μέλος ΔΣ ΜΑΧΩΜΕ

1. 2015, μια «διδακτική» χρονιά με αφορμή το Τραπεζικό Σύστημα

Αναλύοντας τα γεγονότα του 2015 όσον αφορά την διαπραγμάτευση και την κατάληξή της στο 3^{ο} και επαχθέστερο μνημόνιο, με επίκεντρο το τραπεζικό σύστημα, θεωρούμε ότι ήταν μια χρονιά ανατροπών, σε βάρος του Λαού, αλλά και χρήσιμων διδαγμάτων για το μέλλον. Η κυβέρνηση που προέκυψε από τις εκλογές της 25/1/2015 έλαβε μια σαφή εντολή από το Λαό, να θέσει τέρμα στα μνημόνια και να τον απελευθερώσει από τις καταστροφικές νεοφιλελεύθερες πολιτικές που υπαγορεύονταν από αυτά. Για να υλοποιήσει αυτές της τις δεσμεύσεις έπρεπε να αντιμετωπίσει τους δανειστές που τα επέβαλαν οι οποίοι είχαν στα χέρια τους, όπως πολύ καλά γνώριζε ο ΣΥΡΙΖΑ, μηχανισμούς και εργαλεία πίεσης λόγω του ενιαίου νομίσματος (Ευρώ), των οργάνων λειτουργίας του και των διαδικασιών του (Ευρωζώνη), επιπλέον των αντίστοιχων μοχλών πίεσης από τις διαδικασίες και τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

1.1. Οι μηχανισμοί του Ευρώ, μηχανισμοί εκβιασμού της Ελλάδας.

Οι προγραμματικές δεσμεύσεις του ΣΥΡΙΖΑ για «κατάργηση των μνημονίων», «διαγραφή του μεγαλύτερου μέρους του χρέους» και «καμιά θυσία για το ευρώ» ήταν απόλυτα σαφείς και με αυτές, υποτίθεται, είχαν γίνει οι απαραίτητες επεξεργασίες τόσο για την διαπραγμάτευση όσο και για την μετά εποχή. Δυστυχώς όμως μετά την ευφορία της πρώτης εβδομάδας της νέας κυβέρνησης, κατά την οποία όλοι επαναλάμβαναν, αν δεν πλειοδοτούσαν, ότι θα υλοποιήσουν τις προγραμματικές δεσμεύσεις, ξεκίνησε η ανώμαλη προσγείωση, με άξονα το τραπεζικό σύστημα και τα θέματα ρευστότητας της οικονομίας, σε συνθήκες ενιαίου νομίσματος που ελέγχεται από τον αντίπαλο με τον οποίο η κυβέρνηση διαπραγματευόταν.

Μια βασική διαπίστωση ένα χρόνο μετά, το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης και ο ίδιος ο πρωθυπουργός αν και γνώριζαν τους περιορισμούς και τις δυσκολίες που διαμορφώνει το ενιαίο νόμισμα και η νομισματική ένωση αποδείχθηκαν ότι δεν είχαν κάνει την παραμικρή προετοιμασία για να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες. Αντίθετα, στην πρώτη μεγάλη δυσκολία υπέγραψαν την αρχική συνθηκολόγηση της 20/2/2015. Μετά ξεκίνησαν την αιτιολόγηση της συνεχούς υποχωρητικής τακτικής τους με το εφεύρημα του κ. Δραγασάκη «δεν έχουμε εντολή εξόδου από το ευρώ», πίσω από το οποίο κάλυπταν κάθε υποχώρηση μέχρι την αποδοχή του 3^{ου} μνημονίου και την εφαρμογή του, παρά την νέα εντολή του Λαού της 5/7/2016 με το περίτρανο ΟΧΙ στο Δημοψήφισμα.

Οι δανειστές, έχοντας προετοιμαστεί από την πλευρά τους για μια σκληρή διαπραγμάτευση, ξεκίνησαν από τις πρώτες μέρες της νέας κυβέρνησης τις επιθετικές ενέργειες σε βάρος της Ελληνικής Κυβέρνησης με κεντρικό άξονα τα θέματα ρευστότητας. Στο πλαίσιο αυτό ξεδίπλωσαν σταδιακά μια τακτική που περιόριζε την εγχώρια ρευστότητα με τεχνικά μέσα, όπως θα δούμε παρακάτω, και παράλληλα αφαιρούσαν άμεσα ρευστότητα με τις συνεχείς αποπληρωμές των δανειακών υποχρεώσεων της Χώρας, που απαιτούσαν να γίνονται στην ώρα τους.

Έτσι στήθηκε μία διαδικασία εκβιασμών από τους θεσμούς μέσω μηχανισμών, του ενιαίου νομίσματος και της νομισματικής ένωσης, στους οποίους η Ελλάδα δεν μπορούσε ούτε να κάνει επί της ουσίας παρέμβαση, πολύ δε περισσότερο να τους ελέγξει. Σε αυτές τις συνθήκες μια σειρά αποφάσεις πολιτικού χαρακτήρα, αυτών των μηχανισμών, στραγγάλιζαν καθημερινά την ρευστότητα και κατ΄επέκταση την Ελληνική οικονομία.

- Με το καλημέρα της απόφασης για ποσοτική χαλάρωση, άπλετη χρηματοδότηση των τραπεζών με ευνοϊκότατους όρους από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), η Ελλάδα τέθηκε εκ προοιμίου εκτός του πλαισίου ποσοτικής χαλάρωσης.
- Αμέσως μετά ακολούθησε η απόφαση της ΕΚΤ σύμφωνα με την οποία δεν ήταν πλέον αποδεκτά τα Ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου για αναχρηματοδότηση. Συνεπώς οι Ελληνικές τράπεζες σταμάτησαν να χρηματοδοτούνται από την ΕΚΤ και έπρεπε να στραφούν σε εσωτερικές πηγές.

- Η εσωτερική χρηματοδότηση μέσω της Τράπεζας της Ελλάδος, από τον μηχανισμό παροχής έκτακτης ρευστότητας (Emergency Liquidity Assistance – ELA, με σημαντικά υψηλότερο επιτόκιο από εκείνο της ΕΚΤ), αποφασιζόταν από την ΕΚΤ και οι όποιες σταδιακές αυξήσεις δίνονταν με το «σταγονόμετρο», σε μια ακόμα προσπάθεια να αυξήσουν την πίεση στην Χώρα.
- Να θυμηθούμε εδώ τη διαφορά όσον αφορά την αντιμετώπιση άλλων Χωρών. Η Πορτογαλία όταν το 2012, ένα μήνα πριν από τις εκεί εκλογές, βρέθηκε με πρόβλημα ρευστότητας στο τραπεζικό της σύστημα προχώρησε σε μονομερή ενέργεια αύξησης του ELA και διευκόλυνε τις Τράπεζες. Φυσικά είναι διαφορετικό ο Κεντρικός Τραπεζίτης της Χώρας να συντάσσεται με την Κυβέρνησή της Χώρας και διαφορετικό να αντιπαρατίθεται επί της ουσίας σε αυτήν, να συντάσσεται και να υπακούει στους θεσμούς, όπως ήταν η περίπτωση της Τράπεζας της Ελλάδος. Σε αυτές τις συνθήκες η Τράπεζα της Ελλάδος λειτουργούσε ως «Δούρειος Ίππος» στην όλη πορεία διαπραγμάτευσης.
- Με δεδομένη τη λογική της κυβέρνησης «διαπραγμάτευση χωρίς ρήξη» οι δανειστές χρησιμοποιούσαν ως ένα ακόμα μέσο εκβιασμού τις αποπληρωμές των δανείων προς αυτούς που έληγαν. Έτσι από μια οικονομία που δεν είχε, επί της ουσίας, καμία εξωτερική πηγή χρηματοδότησης απαίτησαν και έλαβαν τις αποπληρωμές των δανείων τους μειώνοντας δραστικά τη ρευστότητα της οικονομίας της Χώρας. Στο διάστημα Ιανουαρίου – Ιουνίου 2015 πληρώθηκαν για τόκους και εξομοιούμενα έξοδα προς τους δανειστές 3,4 δισ. € και για χρεολύσια 10,9 δισ. € **[[1]]**. Μάλιστα για να έχουμε και μια εικόνα του ποιος έλεγχε τι στο χρηματοπιστωτικό σύστημα εκείνη την περίοδο, αρκεί να αναφέρουμε ότι: α) η απόφαση που έλαβε η κυβέρνηση για μεταφορά των αποθεματικών όλων των φορέων του δημοσίου στην Τράπεζα της Ελλάδος έγινε, σύμφωνα με πληροφορίες, καθ΄ υπόδειξη των δανειστών, για να συγκεντρωθεί η απαραίτητη ρευστότητα και να εξυπηρετηθούν οι δόσεις προς τους δανειστές, β) όταν η κυβέρνηση βρέθηκε σε αδυναμία να εκπληρώσει υποχρεώσεις προς τους δανειστές, οι ίδιοι υπέδειξαν συνεννόηση με τον κ. Στουρνάρα και πληροφόρησαν την κυβέρνηση

[[1]] Επιστροφή από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας [ΤΧΣ], κατόπιν απαίτησης των δανειστών, για να μειώσουν τη ρευστότητα της οικονομίας, στο EFSF του ως άνω ποσού. Το ποσό αυτό ήταν το υπάρχον τότε υπόλοιπο (Φεβρουάριος 2015) που δεν είχε χρησιμοποιηθεί ως εκείνη τη στιγμή για τις ανακεφαλαιοποιήσεις των τραπεζών, για τις οποίες είχε αρχικά σχεδιαστεί η χρήση του.

για ειδικό λογαριασμό στην Τράπεζα της Ελλάδος, που η ίδια αγνοούσε (και ο κεντρικός τραπεζίτης δεν την είχε ενημερώσει ως όφειλε, αλλά βρισκόταν σε συνεννόηση επί του θέματος με τους θεσμούς), με το αναγκαίο ποσό για την αποπληρωμή μιας εκ των δόσεων!!!

- Με κατευθυνόμενο αρχικά τρόπο, από την επόμενη των εκλογών της 25/1/2015 διάφοροι «γνωστοί και επώνυμοι» από τον τραπεζικό και δημοσιογραφικό χώρο προσπάθησαν και δημιούργησαν ένα κλίμα αβεβαιότητας για τις καταθέσεις με αποτέλεσμα τη συνεχή πίεση εκροής καταθέσεων (αναλήψεις) από το τραπεζικό σύστημα. Είναι χαρακτηριστικός ο θόρυβος που δημιουργήθηκε λίγες μέρες μετά τις εκλογές όταν πρώην κορυφαίο τραπεζικό στέλεχος του ιδιωτικού τομέα, με μεγάλο όνομα στην αγορά, παρότρυνε κόσμο για την απόσυρση των καταθέσεων τους. Το αποτέλεσμα στο διάστημα Ιανουαρίου – Ιουνίου 2015 οι εκροές από τον ιδιωτικό τομέα (νοικοκυριά και επιχειρήσεις) από το εσωτερικό της Χώρας ανήλθαν σε 43,4 δισ. €.
- Η περιορισμένη ρευστότητα στις τράπεζες σε συνδυασμό με την προσπάθειά τους να συμβάλουν στην κάλυψη των χρηματοδοτικών ελλειμμάτων του Δημοσίου, μέσω της αγοράς Εντόκων Γραμματίων Ελληνικού Δημοσίου (ΕΓΕΔ), του μοναδικού εργαλείου που είχε στα χέρια της η κυβέρνηση για χρηματοδότηση των ελλειμμάτων της, είχαν σαν συνέπεια να συνεχιστεί για 5η χρονιά η πιστωτική ασφυξία στην αγορά. Το αποτέλεσμα στο διάστημα Ιανουαρίου – Ιουνίου 2015 η συνολική χρηματοδότηση της οικονομίας (τα υπόλοιπα χρηματοδοτήσεων ιδιωτικού και δημόσιου τομέα) μειώθηκε κατά 4,6 δισ. €
- Φυσικά σε αυτές τις συνθήκες η οικονομία, μετά την αναιμική αύξηση στην παραγωγή του 2014 (+0,7%) που προέκυψε μετά από 5 έτη συνεχούς και με υψηλούς ρυθμούς μείωσης της παραγωγής (2009-2013, αθροιστικά -29,4%), δρομολογήθηκε να επανέλθει σε συνθήκες ύφεσης γεγονός που πιστοποιήθηκε με την μετάλλαξη της κυβέρνησης σε μνημονιακή. Ο Λαός ελπίζοντας στην κατάργηση των μνημονίων και κατ' επέκταση στην οικονομική του ανακούφιση, αύξησε την κατανάλωσή του στο 1^{ο} εξάμηνο 2015 κατά 1,2% (συγκριτικά με την αντίστοιχη περίοδο 2014) συμβάλλοντας στην αύξηση του ΑΕΠ στην ίδια περίοδο κατά 0,6%, παρά τη μείωση της κατανάλωσης του Δημοσίου κατά -0,6% και των επενδύσεων κατά -3,5%. Αμέσως μετά το 3^{ο} μνημόνιο η πτώση της λαϊκής

κατανάλωσης ήταν – 0,4% στο 3^{ο} Τρίμηνο 2015 και σε συνδυασμό με την αντίστοιχη μείωση της δημόσιας κατανάλωσης κατά -1,9% και των επενδύσεων κατά 29,1% το ΑΕΠ επανήλθε σε πτωτικούς ρυθμούς (-1,9% το 3^{ο} Τρίμηνο 2015) και συνεχίζει από τότε.

- Ακολούθησαν αμέσως μετά την προκήρυξη του δημοψηφίσματος, με απόφαση των θεσμών, η οποία απλά πρωτοκολλήθηκε από την κυβέρνηση ως υπουργική απόφαση, τα Capital Controls με όλους τους περιορισμούς που επιβλήθηκαν και συνεχίζουν να υπάρχουν επί της ουσίας, παρά τις διακηρύξεις περί χαλάρωσης. Ένας ακόμα μηχανισμός στραγγαλισμού της οικονομίας και εκβιασμού προς το Λαό.
- Έτσι η Χώρα με τα Capital Controls αποκόπηκε από TARGET2, και οδηγήθηκε σε οικονομική-κεφαλαιακή απομόνωση από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και τον υπόλοιπο κόσμο κάνοντας πολύ δύσκολες και με πολύ μεγαλύτερο κόστος τις συναλλαγές για εισαγωγές αλλά και κάθε έμβασμα, από αυτά που επέτρεπαν τα Capital Controls, προς το εξωτερικό.

Αυτά σε γενικές γραμμές ήταν τα μέτρα που έλαβαν οι θεσμοί-δανειστές για να οδηγήσουν την διαπραγμάτευση στο επιθυμητό για αυτούς αποτέλεσμα. Την υποταγή της κυβέρνησης και την επιβολή του 3^{ου} και επαχθέστερου μνημονίου, όπως και έγινε. Κάτω από αυτές τις συνθήκες τα αποτελέσματα των εκβιασμών «έπιασαν τόπο». Με τη δύναμη των εκβιασμών υποχρέωσαν την «κυβέρνηση της αριστεράς» σε ολοκληρωτική υποταγή και την εφαρμογή μέτρων πολιτικής σε βάρος του Λαού που δεν θα μπορούσαν να φανταστούν, οι δανειστές και η ντόπια ολιγαρχία, ούτε «στο καλύτερο όνειρό τους» με τις προηγούμενες κυβερνήσεις.

Βασική αιτία που η κυβέρνηση υποχώρησε, αποδεχόμενη να εφαρμόσει όλα όσα η ίδια ως αντιπολίτευση κατήγγειλε μέχρι να ανέβει στην εξουσία, ήταν η ανυπαρξία σχεδίου σχετικά με το τι και πως θα προχωρούσε η ίδια με την όποια διαπραγμάτευση. Όχι μόνο δεν υπήρχε Plan B, που όφειλαν να έχουν για να αντιμετωπίσουν έκτακτες πιέσεις, αλλά ούτε Plan A, για το πώς θα πήγαιναν βήμα-βήμα με την διαπραγμάτευση, όπως αποδεικνύεται εκ του αποτελέσματος. Απλά αυτό που κυριαρχούσε στη σκέψη τους ήταν η λογική «διαπραγμάτευση χωρίς ρήξη» που οδηγούσε σε μια διαδικασία χωρίς σχέδιο «βλέποντας και κόναοντας».

1.2. 3^{ο} Μνημόνιο και συνέπειες στον Τραπεζικό Τομέα της Χώρας.

Από τον Αύγουστο 2015 και μετά, αφού η κυβέρνηση συμβιβάστηκε ολοκληρωτικά και μεταλλάχθηκε σε μνημονιακή, ένας από τους βασικούς άξονες που χρησιμοποιούν οι δανειστές και τα συμφέροντα που κρύβονται πίσω από αυτούς είναι και πάλι το τραπεζικό σύστημα. Αυτή τη φορά όμως με σκοπό την αποκοίμιση του μέγιστου δυνατού κέρδους.

- Έτσι άλλαξε το θεσμικό πλαίσιο για το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) και τις Διοικήσεις των Τραπεζών ώστε να τοποθετηθούν νέες διοικήσεις άμεσα ελεγχόμενες από τους ξένους. Επίσης διαμορφώθηκαν συνθήκες, ακόμα και κατά παράβαση του Συντάγματος και των Νόμων, για την άμεση παράδοση των τραπεζών στους ξένους μέσω της διαδικασίας αύξησης μετοχικών κεφαλαίων της 3^{ης} ανακεφαλαιοποίησης.
- Ολοκληρώθηκε με ρυθμούς «εξπρές» η 3^{η} ανακεφαλαιοποίηση των Τραπεζών με μια διαδικασία σκάνδαλο. Μέσω της υποτιμητικής κερδοσκοπίας οι τράπεζες αποτιμήθηκαν σε μόλις 746,9 εκ. €, και με βάση αυτή την αποτίμηση ορίστηκαν οι νέες τιμές μετοχών για τις αυξήσεις των μετοχικών κεφαλαίων τους. Να σημειώσουμε εδώ ότι τα δάνεια που έχουν χορηγήσει είναι 230 δις €, το ενεργητικό τους 350 δις € (2 φορές το ΑΕΠ) και η χρηματιστηριακή τους αξία την 2/11/2015 5,7 δισ. €, αφού είχαν ανακοινωθεί το Σάββατο 31/10/2015 τα αποτελέσματα των stress tests από την ΕΚΤ για την ανακεφαλαιοποίηση, τα οποία ήταν αρκετά καλύτερα από τις εκτιμήσεις που είχε κάνει η αγορά. Έτσι με συνοπτικές διαδικασίες μηδενίστηκαν οι αξίες των μετοχών που κατείχε το ΤΧΣ – Δημόσιο από την 1^{η} ανακεφαλαιοποίηση, όταν είχε καταβάλλει 40,2 δις € και οι τράπεζες παραδόθηκαν στους ξένους, νέους ιδιοκτήτες οι οποίοι στη συνέχεια θα ορίσουν τις σχετικές διοικήσεις. Παράλληλα το Δημόσιο (ο Λαός) κατέβαλλε και για αυτή την 3^{η} ανακεφαλαιοποίηση 5,4 δισ. €, με όρους δυσμενέστερους συγκριτικά με εκείνους των λοιπών νέων μετόχων εκ του εξωτερικού.
- Τροποποιήθηκε (Ιούλιος 2015), καθ' υπαγόρευση των δανειστών, ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, ως ένα εκ των προαπαιτούμενων για να εγκριθεί το 3^{ο} μνημόνιο. Μεταξύ των βασικών του στοιχείων είναι το νομικό πλαίσιο για τις διαδικασίες δικαστικής επίλυσης ιδιωτικών διαφορών (πτώχευση, κατάσχεση, πλειστηριασμοί, σχετικές δικαστικές διαδικασίες). Οι αλλαγές που έγιναν είναι με κριτήριο να

εξυπηρετούνται σε πρώτη προτεραιότητα τα συμφέροντα των τραπεζών και κατ΄ επέκταση των ξένων ιδιοκτητών τους. Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα, σε μία επιχείρηση που πτωχεύει και χρωστά δεδουλευμένα χρήματα στο προσωπικό της δεν προηγούνται όπως πριν, για να εξοφληθούν από ότι έμεινε, οι εργαζόμενοι αλλά οι τράπεζες. Παράλληλα υιοθετήθηκαν διαδικασίες που ευνοούν τα συμφέροντα των τραπεζών, όπως : α) μειώνονται αισθητά οι προθεσμίες σε βάρος του οφειλέτη για να μπορέσει να σταματήσει την κατάσχεση, β) επιτρέπονται πλέον οι πολλαπλές κατασχέσεις στο ίδιο αντικείμενο, γ) ο πλειστηριασμός ακίνητου θα γίνεται με βάση την εμπορική και όχι την αντικειμενική του αξία (οι εμπορικές βρίσκονται πλέον σε επίπεδα κάτω από το 60% των αντικειμενικών του 2008, πριν ξεκινήσει η κρίση, χωρίς να υπάρχει αγορά και γι' αυτό συνεχίζουν να μειώνονται για 8^{ο} έτος), δ) θεσμοθετήθηκε η διαδικασία του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού κ.α.,

- Τροποποιήθηκε επίσης, κατ' απαίτηση και υπαγόρευση των δανειστών, το θεσμικό πλαίσιο που αφορά τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων των τραπεζών («κόκκινα δάνεια» ιδιωτών και επιχειρήσεων) και όχι μόνο, καθώς σε μια σειρά αντιλαϊκές ρυθμίσεις εντάχθηκαν ακόμα και τα υγιή – εξυπηρετούμενα πλήρως δάνεια: α) Ο Νόμος 3869/2010 (γνωστός ως «Νόμος Κατσέλη») για την πτωχευτική διαδικασία και την προστασία των ιδιωτών τροποποιήθηκε, δύο φορές, επί το δυσμενέστερο μειώνοντας πλέον την προστασία μόνο για την 1^{η} κατοικία, μόνο για ένα μέρος των οφειλετών (αφορά περίπου στο 60% των οφειλετών με κόκκινα στεγαστικά δάνεια) και μόνο μέχρι την 31/12/2018. Όλη η ιδιωτική περιουσία (1^{η} κατοικία, λοιπά ακίνητα και ότι άλλο) που δεν καλύπτεται από την παραπάνω ρύθμιση για την 1^{η} κατοικία, εφόσον δεν εξυπηρετούντα τα σχετικά δάνεια για τα οποία έχει υποθηκευτεί ή μπορεί μονομερώς (από την τράπεζα) να υποθηκευτεί για εξασφάλιση εκπλειστηριάζεται ελεύθερα από 1/1/2016. Ενώ από την 1/1/2019 σταματά και η όποια προστασία της 1^{ης} κατοικίας, για όποια δάνεια δεν θα εξυπηρετούνται κανονικά, και ξεκινούν και για αυτά τα ακίνητα οι πλειστηριασμοί. β) Ο κώδικας δεοντολογίας διαχείρισης των Κόκκινων Δανείων που έχει εκδώσει η Τράπεζα της Ελλάδος τροποποιήθηκε επίσης επί το δυσμενέστερο, σε βάρος των δανειοληπτών και ξεκίνησε η εφαρμογή του από την 1/1/2016. γ) Με νέα νομοθετική ρύθμιση επιτρέπεται η πώληση από τις τράπεζες

στα Funds («κοράκια» ή «γύπες» των αγορών) όχι μόνο των κόκκινων δανείων αλλά ακόμα και των υγιών. Η μεγαλύτερη ξένη «επένδυση», που διαφήμιζε η διοίκηση του ΤΧΣ, για να αποκομίσουν τις «κρυμμένες υπεραξίες από τις εγγυήσεις, που έχουν δοθεί προς τις τράπεζες» από τους ιδιώτες και τις επιχειρήσεις, ξεκίνησε. Έτσι σε συνδυασμό με την αλλαγή του κώδικα πολιτικής δικονομίας και του Νόμου Κατσέλη θα εκποιηθεί και το σύνολο της ιδιωτικής περιουσίας (επιχειρήσεις, γη, αγροτική γη, κατοικίες, λοιπά ακίνητα) για να καταλήξει «για ένα κομμάτι ψωμί» στα χέρια των νέων, ξένων, ιδιοκτητών των τραπεζών και των αρπακτικών Funds. Η δε δημόσια περιουσία θα ξεπουλιέται επίσης «αντί πινακίου φακής» από το ΤΑΙΠΕΔ.

- Εγκρίθηκε (Ιούλιος 2015), επίσης κατ΄ απαίτηση των δανειστών ως προαπαιτούμενο του 3^{ου} μνημονίου, η Οδηγία της ΕΕ για την «εξυγίανση» των πιστωτικών ιδρυμάτων (Οδηγία bail in, 2014/59/ΕΕ) με εφαρμογή από την 1/1/2016. Η υιοθέτησή της σημαίνει ότι σε περίπτωση πτώχευσης μιας τράπεζας η διάσωσή της γίνεται με ίδια μέσα (bail in). Δηλαδή σε περίπτωση ανακεφαλαιοποίησης το βάρος έχουν κατά σειρά οι μέτοχοι, οι ομολογιούχοι και τέλος οι καταθέτες. Οι τελευταίοι ανάλογα με το ύψος των καταθέσεων που ορίζεται για συμμετοχή στη διάσωση. Παράλληλα παρέχεται τυπικά εγγύηση των καταθέσεων έως τις 100.000 € από την αρμόδια Ευρωπαϊκή αρχή, η οποία εγγύηση είναι «αέρας κοπανιστός» καθώς δεν έχουν υπάρξει συμφωνίες επ' αυτού (η Γερμανία διαφωνεί) και φυσικά δεν υπάρχουν τα αναγκαία χρήματα (για περισσότερα βλέπετε στο επόμενο κεφάλαιο).

Συνεπώς, σαν αποτέλεσμα του 3^{ου} μνημονίου, με συνοπτικές διαδικασίες, κατ' απαίτηση και υπαγόρευση των δανειστών, σημειώθηκαν τεράστιες αλλαγές στο τραπεζικό σύστημα της Χώρας. Το τραπεζικό σύστημα πέρασε στην ιδιοκτησία των ξένων ενώ παράλληλα έγιναν θεσμικές αλλαγές που διευκολύνουν τα συμφέροντα των τραπεζών, κατ΄επέκταση των ξένων ιδιοκτητών, σε βάρος του Λαού και της Ελληνικής οικονομίας.

Μια ολόκληρη Χώρα με τον πλούτο της, Δημόσιο και Ιδιωτικό, παραδόθηκε στους δανειστές κάτω από την πίεση που άσκησαν και συνεχίζουν να ασκούν μέσω των μηχανισμών του ενιαίου νομίσματος και κυρίως του ελέγχου της ρευστότητας μέσω της ΕΚΤ. Συνεπώς με μοχλό την πίεση προς το τραπεζικό σύστημα λόγω ΕΚΤ, επειδή δεν υπήρξε κανένα σχέδιο και δεν θέλησε η κυβέρνηση να αντιδράσει,

καθώς ανακήρυξε ως δόγμα της ερήμην του Λαού τη «διαπραγμάτευση χωρίς ρήξη», αποδέχθηκε το 3ο Μνημόνιο. Οι τράπεζες πέρασαν στην ιδιοκτησία των ξένων. Σταδιακά, μέσω των υπό ξένη πλέον ιδιοκτησία τραπεζών, θα περάσει και το σημαντικότερο τμήμα του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας, άμεσα ή έμμεσα στην ιδιοκτησία των ξένων. Έτσι σήμερα, τράπεζες, ρευστότητα, πιστωτική πολιτική δεσμευμένες καταθέσεις λόγω Capital Controls ανήκουν αποκλειστικά στους ξένους. Συνεπώς η Χώρα και η Οικονομία της, μόνο από τα στοιχεία που αφορούν το τραπεζικό σύστημα, χωρίς να εξετάσουμε τα υπόλοιπα επαχθή που περιέχει το 3^{ο} μνημόνιο, είναι «υπό κατοχή» με πολύ δυσμενέστερους όρους συγκριτικά με τα προηγούμενα μνημόνια.

2. Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ενοποίηση

Η τραπεζική κρίση που ξεκίνησε το 2007 στις ΗΠΑ έγινε παγκόσμια, επιδεινώθηκε το 2008 με την χρεοκοπία της Lehman Brothers και εξελίχθηκε στη συνέχεια σε οικονομική, έδειξε μια σειρά αδυναμίες και προβλήματα του τραπεζικού τομέα της ΕΕ υπό τις συνθήκες του ενιαίου νομίσματος. Αδυναμίες που αφορούσαν τόσο το ίδιο το Ευρωπαϊκό Τραπεζικό Σύστημα όσο και το Ευρώ και τις λειτουργίες του. Σε μια προσπάθεια να αντιμετωπιστούν τα θέματα αυτά, κάτω από τις δαιδαλώδεις και αντικρουόμενες, λόγω διαφορετικών κρατικών συμφερόντων, διαδικασίες που εφαρμόζονται στην ΕΕ, προέκυψε στην πορεία η δημιουργία της Τραπεζικής Ενοποίησης της ΕΕ. Αν και ξεκίνησε σαν ιδέα της Ιταλίας (Πρωθυπουργός κ. Μόντι), με σκοπό να προχωρήσει σε ανακεφαλαιοποίηση των προβληματικών Ιταλικών Τραπεζών με δάνεια από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (European Financial Stability Facility - EFSF) χωρίς να προσμετρώνται στο δημόσιο χρέος, κατέληξε σκόπιμα με τις παρεμβάσεις της Γερμανίας σε ένα τελείως διαφορετικό αποτέλεσμα όπως θα δούμε.

Οι **βασικοί άξονες της Τραπεζικής Ενοποίησης** είναι τέσσερις:

1. Ελάχιστο κοινό κανονιστικό πλαίσιο των τραπεζών. Καθορισμός ελάχιστων προδιαγραφών με κύριο στοιχείο τους κινδύνους που αναλαμβάνουν οι τράπεζες. Διακηρυγμένος στόχος να μην εκτίθενται (αναλαμβάνουν) οι τράπεζες σε υπερβολικούς κινδύνους.
2. Κοινός Μηχανισμός Εποπτείας στις τράπεζες (Single Supervisory Framework - SSF) που ανατέθηκε στην ΕΚΤ (European Banking Authority - EBA). Αποτελεί την κοινή εποπτική αρχή ώστε να μην

υπάρχουν διαφοροποιήσεις ανάμεσα στους τραπεζικούς επόπτες των χωρών (επιμέρους Κεντρικές Τράπεζες οι οποίες ανάλογα με τις συνθήκες προσπαθούν να «βοηθήσουν» τις εθνικές τράπεζες στις δυσκολίες τους). Εποπτεύει όλες τις συστημικές Ευρωπαϊκές Τράπεζες που ανέρχονταν σε 124 το 2014 (προερχόμενες από 22 Χώρες του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου – European Economic Area) όταν έκανε τα πρώτα Stress Tests.

3. Κοινός Μηχανισμός Διευθέτησης ή Εξυγίανσης των τραπεζών. Όταν υπάρχουν προβλήματα φερεγγυότητας να αντιμετωπίζονται με ενιαίο τρόπο (με τις ίδιες αρχές και μεθόδους). Όσες μπορούν να επιβιώσουν να μην κλείνουν αλλά να εξυγιαίνονται και να αποδίδονται υγιείς.
4. Κοινό Πλαίσιο Εγγύησης Καταθέσεων. Κοινό ευρωπαϊκό ταμείο που θα λειτουργεί ως τελευταίος εγγυητής για τις καταθέσεις μέχρι το ύψος των 100.000 €.

Οι παραπάνω βασικοί άξονες της Τραπεζικής Ενοποίησης δεν αποφασίστηκαν και τέθηκαν σε εφαρμογή άμεσα, αλλά, η υιοθέτησή τους και η τελική εφαρμογή τους αποτελούν μια επίπονη και χρονοβόρα διαδικασία που θα πραγματοποιηθεί σταδιακά. Στην ουσία τον τόνο στην καθυστέρηση δίνει η Γερμανία. Προσπαθεί να αποφύγει την εφαρμογή του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων, καθώς θεωρεί ότι οι όποιοι πόροι του θα κατευθυνθούν στις Χώρες του Νότου, λόγω των εκεί οξυμένων προβλημάτων όσον αφορά τη φερεγγυότητα των τραπεζών.

Υπό αυτές τις συνθήκες:

- Οι ενιαίοι ελάχιστοι κανόνες ανάληψης κινδύνων θα διαμορφωθούν σταδιακά σε μια πορεία.
- Οι Ενιαίοι κανόνες εποπτείας ενεργοποιήθηκαν από το 2014 με τον Ενιαίο Μηχανισμό Εποπτείας (SSF-EBA) από την ΕΚΤ. Στο πλαίσιο αυτό πραγματοποιούνται έκτοτε όλα τα stress tests (τακτικά προγραμματισμένα κάθε 2 έτη). Οι κανόνες αυτοί αφορούν μόνο τις συστημικές τράπεζες. Οι λοιπές (π.χ. για την Ελλάδα Αττικής, Συνεταιριστικές κλπ) εποπτεύονται από τις εθνικές αρχές (Τράπεζα της Ελλάδος – ΤτΕ, για τη Χώρα μας) υπό την εποπτεία της ΕΚΤ. Η Γερμανία πέτυχε τον, υπό τις δικές της προϋποθέσεις, έλεγχο των τραπεζών της. Τα βιβλία (οικονομικά στοιχεία) των Γερμανικών Τραπεζών που θα εξετάζονται από τον SSF-EBA θα τα κρίνει η Γερμανική Κεντρική Τράπεζα. Επίσης εξαιρούνται από την εποπτεία

οι Γερμανικές Τοπικές Τράπεζες που αντιπροσωπεύουν το 40% της Γερμανικής τραπεζικής αγοράς.

- Διαχείριση Κρίσεων, Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης Τραπεζών. Σύμφωνα με τη σχετική Οδηγία 2014/59/ΕΕ της 15/5/2014 (Οδηγία BRRD - Bank Recovery Resolution Directive ή Bail In) προβλέπεται, κατά το πρότυπο που χρησιμοποιήθηκε το 2013 για πρώτη φορά στην Κύπρο, ότι η διάσωση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ή των εταιρειών παροχής επενδυτικών υπηρεσιών θα πρέπει να γίνεται πλέον με ίδια μέσα (τη λεγόμενη μέθοδο bail in) και όχι με δημόσιο χρήμα που επιβαρύνει τελικά τους φορολογουμένων (bail out). Με τη μέθοδο αυτή η διάσωση των προβληματικών τραπεζών θα βαρύνει κατά σειρά τους μετόχους, τους πιστωτές-ομολογιούχους του ιδρύματος και τέλος τους καταθέτες, μέχρι το όριο που θα αποφασιστεί, προστατεύοντας παράλληλα τις εγγυημένες καταθέσεις. Οι νέοι αυτοί κανόνες ισχύουν, από 1/1/2016, σε όλη την ΕΕ και στην Ελλάδα, καθώς η σχετική οδηγία έγινε νόμος του κράτους με το πρώτο πακέτο προαπαιτούμενων του 3^{ου} μνημονίου τον Ιούλιο 2015 κατόπιν απαίτησης των δανειστών.
- Ενιαίο σύστημα εγγύησης καταθέσεων. Η σχετική Οδηγία 2014/99/ΕΕ της 14/4/2014 προβλέπει την εγγύηση των καταθέσεων μέχρι το όριο των 100.000 € προς ιδιώτες και επιχειρήσεις, με πόρους που συνεισφέρουν οι ίδιες οι τράπεζες ανάλογα με την ποιότητα του ενεργητικού τους (σταθμίζοντας τους σχετικούς κινδύνους που έχουν αναλάβει), άρα ανάλογα με την φερεγγυότητά τους. Το ύψος των κεφαλαίων που πρέπει να συνεισφέρουν οι τράπεζες ανέρχεται στο 0,8% των καλυπτόμενων από την εγγύηση καταθέσεων σε κάθε κράτος μέλος και θα πρέπει έχουν αποδοθεί με μία σταδιακή διαδικασία έως το 2025. Το συνολικό ποσό που εκτιμάται ότι θα συγκεντρωθεί για όλα τα κράτη μέλη θα ανέρχεται το 2025 σε 55 δις. €. Και για να έχουμε μια αίσθηση των μεγεθών τι αντιπροσωπεύουν σε σχέση με τις καταθέσεις, τα 55 δις. στα ταμεία εγγύησης καταθέσεων αφορούν καταθέσεις τουλάχιστον ύψους 6,9 τρις. € (για το 2025) όταν το σύνολο των καταθέσεων στη ζώνη του Ευρώ στο τέλος Δεκεμβρίου 2015 ήταν 11,2 τρις. €. Δηλαδή το σύνολο των καταθέσεων του Δεκεμβρίου 2015 ήταν κατά 62,9% μεγαλύτερο σήμερα από το ύψος των εγγυημένων καταθέσεων που προβλέπεται για το 2025. Και μόνο αυτά τα μεγέθη εγείρουν πολύ σημαντικά ερωτηματικά σχετικά με την δυνατότητα επί της ουσίας εγγύησης των καταθέσεων σε επίπεδο ζώνης του Ευρώ. Αν δε σε αυτά προσθέσουμε και τις Γερμανικές αντιρρήσεις – κωλυσιεργίες

για την ενεργοποίηση των σχετικών μηχανισμών, γίνεται κατανοητό ότι στην πράξη το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εγγύησης καταθέσεων είναι περισσότερο μια ευχή παρά ένα ικανό να λειτουργήσει σύστημα.

Συνεπώς η Ελλάδα συμμετέχει σε μία Τραπεζική Ένωση όπου α) αυτό που ισχύει είναι η εποπτεία των συστημικών τραπεζών από την ΕΒΑ – ΕΚΤ και η διαδικασία bail in που επέβαλαν οι Γερμανοί, β) η Γερμανία έχει διασφαλίσει για τις τράπεζές της μια σειρά προνόμια όσον αφορά τον τρόπο ελέγχου, γ) έχει εξαιρέσει από την εφαρμογή των διαδικασιών της Ένωσης το 40% του τραπεζικού της συστήματος, άρα έχει μεγαλύτερη ευελιξία για τη χρηματοδότηση της οικονομίας της και κατ΄ επέκταση την ανάπτυξη, δ) η Ελλάδα έχει το πιο συγκεντρωτικό τραπεζικό σύστημα στην Ευρώπη. Οι 4 συστημικές τράπεζες ελέγχουν το 96% του τραπεζικού συστήματος. Άρα οι δυνατότητες ευελιξίας και χρηματοδότησης της οικονομίας είναι σχεδόν μηδενικές συγκριτικά με τη Γερμανία, η οποία επιβάλλει και τους κανόνες, ε) το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εγγύησης Καταθέσεων είναι ένα έργο στα χαρτιά και η όποια εξέλιξή του θα εξαρτηθεί από τις απόψεις της Γερμανίας που είναι αρνητικές επ΄ αυτού, στ) άρα η Χώρα μας συμμετέχει σε ένα ακόμα μηχανισμό ο οποίος λειτουργεί σε βάρος της και εξυπηρετεί τις ανάγκες-σκοπιμότητες άλλων που έχουν τη δυνατότητα, μέσω και των Χωρών πιστών δορυφόρων της αλλά και της γραφειοκρατίας Βρυξελλών & Φρανκφούρτης, να επιβάλουν τις απόψεις τους.

Τέλος επισημαίνουμε ότι η όλη διαδικασία δημιουργίας αυτής της Τραπεζικής Ενοποίησης όπως λειτουργεί σήμερα έγινε για να αντιμετωπιστεί από τη Γερμανία το αίτημα της Ιταλίας για σωτηρία των τραπεζών με χρήματα από το EFSF τα οποία δεν θα προσμετρώνται στο δημόσιο χρέος. Έτσι με την οδηγία για το bail in η Γερμανία πιέζει ακόμα και σήμερα την Ιταλία, που αντιμετωπίζει τεράστια προβλήματα με τον τραπεζικό της τομέα. Το θέμα αυτό, εντός ολίγου, θα αποτελέσει αντικείμενο σφοδρής αντιπαράθεσης σε Ευρωπαϊκό επίπεδο με τη συμμετοχή πλέον και άλλων Χωρών που έχουν αρχίσει να αντιμετωπίζουν προβλήματα φερεγγυότητας τραπεζών.

3. Μνημόνια & Μηχανισμοί Ενιαίου Νομίσματος μας πνίγουν, υπάρχουν λύσεις και ποιες;

Μετά από 6 χρόνια μνημονίων η παραγωγική μηχανή της Χώρας είναι κατεστραμμένη, ο Λαός σε απόγνωση από την ανεργία, την υπερφορολόγηση, τη μείωση των εισοδημάτων, οι νέοι σε αδιέξοδο που τους οδηγεί κατά εκατοντάδες χιλιάδες, ειδικότερα τους

επιστήμονες, στο εξωτερικό, οι επιχειρήσεις μικρές κυρίως αλλά και μεγάλες κλείνουν. Οι υποσχέσεις που, από το 2010 για το επόμενο έτος, δίδονται κάθε χρόνο, από τους διοικούντες, ότι «η ανάπτυξη έρχεται» διαψεύδονται και βρισκόμαστε πλέον στο 2016. Η συνολική πτώση της παραγωγής (ΑΕΠ) την περίοδο 2009-2015 είναι 28,9%.

Οι ελπίδες που στήριξε ο Λαός για ανατροπή των μνημονίων από τον ΣΥΡΙΖΑ, ήταν ο λόγος που από το 4% που βρισκόταν τον έφερε στο 35%, διαψεύστηκαν. Η απογοήτευση στην κοινωνία είναι διάχυτη, καθώς διαπιστώνει ότι βιώνουμε μια κατάσταση «μία από τα ίδια» όσον αφορά την εφαρμοζόμενη μνημονιακή πολιτική, με μοναδική, κυβερνητική, ανακούφιση την πολιτική του Υπουργείου «Αλληλεγγύης» να μοιράζει ψίχουλα σε ένα μικρό τμήμα από τους ακραία φτωχούς που δεν έχουν πλέον τα απαραίτητα «προς το ζην».

Σήμερα αναζητούνται δρόμοι για να ξαναγεννηθεί η ελπίδα στο Λαό και να αναζητήσει, να παλέψει με όραμα και στόχο για την ανατροπή αυτής της άρρωστης κατάστασης και του πολιτικού συστήματος που τη δημιούργησε και τη συντηρεί για τη δική του επιβίωση.

3.1. Ανάγκη για νέο ξεκίνημα στην οικονομία με παραγωγική ανασυγκρότηση και τραπεζικό σύστημα υπό δημόσιο – κοινωνικό έλεγχο.

Όπως έχει εξελιχθεί η κατάσταση και τα νούμερα στην οικονομία είναι φανερό ότι η όποια λύση των προβλημάτων δεν είναι τεχνοκρατική, να βελτιώσουμε το μείγμα της χρησιμοποιούμενης οικονομικής πολιτικής, όπως προτείνουν κάποιοι. Η λύση πρέπει να είναι πολιτική και πρέπει να είναι ριζική. Ανατροπή των πάντων σε πολιτική, σύστημα και οικονομία.

Τα νούμερα με την τρέχουσα οικονομική λογική, όπως και αν αυτή συνδυαστεί και επανασχεδιαστεί, δεν βγαίνουν. Βρισκόμαστε σε ένα 3^{ο} μνημόνιο που δεν είναι ούτε οικονομικά ούτε πολιτικά διαχειρίσιμο. Οι όποιες κυβερνητικές ελπίδες για κάποια χαλάρωση στα παράλογα, δυσβάσταχτα και διαλυτικά για την οικονομία μέτρα που προβλέπει και σταδιακά εφαρμόζονται, διαψεύδονται καθημερινά. Οι «κόκκινες γραμμές» που κατά καιρούς διακηρύσσονται από την κυβέρνηση φαίνονται εκ των υστέρων, όταν υποχωρεί πλήρως στις πιέσεις των δανειστών και τις εγκαταλείπει υιοθετώντας τις απόψεις τους, ως χαμένος χρόνος που απλά επιδεινώνει την κατάσταση.

Οι ελπίδες που καλλιεργήθηκαν με τις νέες υποσχέσεις του ΣΥΡΙΖΑ στη διαδικασία των εκλογών της 20/9/2015 περί χαλάρωσης μέτρων,

ηπιότερης εφαρμογής του 3ου μνημονίου και παράλληλου προγράμματος για ανακούφιση του Λαού διαψεύστηκαν πολύ σύντομα μετά τις εκλογές. Όταν έχεις αποδεχθεί τον εκβιασμό και έχεις υποκύψει στο μείζον η κοινή λογική λέει ότι θα υποκύπτεις στη συνέχεια και στα μικρότερα, συγκριτικά με την αρχική σου υποχώρηση. Αυτό φυσικά το ξέρουν και οι δανειστές και συμπεριφέρονται ανάλογα. Γι' αυτό όχι μόνο δεν υπάρχει χαλάρωση στα μέτρα αλλά αντίθετα η συνολική εφαρμογή τους, συμμόρφωση της κυβέρνησης με το σύνολό τους, στην παρούσα φάση γίνεται με πολύ πιο σκληρό τρόπο, συγκριτικά με τα 2 προηγούμενα μνημόνια. Συνεπώς τα δυσμενή αποτελέσματα της εφαρμογής του 3ου μνημονίου στο Λαό και την οικονομία της Χώρας πολύ πιο επώδυνα.

Σε αυτές τις συνθήκες ή συνεχίζουμε, όπως μας οδήγησαν οι εθελόδουλες κυβερνήσεις των 6 τελευταίων, με την εφαρμογή των μνημονίων και σαπίζουμε ως κοινωνία, χωρίς καμία ελπίδα ή ανατρέπουμε τα πάντα με κόστος για όλους μας, αλλά με την ελπίδα και το όραμα ότι μπορούμε να τα καταφέρουμε.

Αναφέρομαι και τονίζω το κόστος για όλους μας σε μία διαδικασία ανατροπής γιατί αυτή δεν θα γίνει με την ευκολία που είχε καταλήξει να υποσχεθεί ο ΣΥΡΙΖΑ, «ψηφίστε μας και εμείς θα διαπραγματευτούμε και θα τα καταφέρουμε». Το τελικό αρνητικό τους αποτέλεσμα δείχνει το ανεδαφικό τέτοιων απόψεων. Η πορεία των πραγμάτων και ο τρόπος αξιοποίησης των διαθέσιμων στα χέρια των δανειστών μηχανισμών αποδεικνύει, σε συνδυασμό με την εγχώρια αντίδραση από το μεγάλο κεφάλαιο και τα συνδεδεμένα με αυτό συμφέροντα, ότι η διαδικασία ανατροπής του καθεστώτος των μνημονίων θα είναι επίπονη και με κόστος. Στην προσπάθειά τους να υπερασπιστούν τα κεκτημένα τους δεν θα διστάσουν σε τίποτα. Συνεπώς για την αντιμετώπισή τους απαιτείται γνώση των δυσκολιών, θέληση αλλά και ξεκάθαρο πρόγραμμα.

Το πρόγραμμα πρέπει να υπηρετεί δύο σκοπούς. Πρώτο, γνωρίζοντας τις δυσκολίες και τα προβλήματα που θα μας δημιουργήσουν, εσωτερικά και διεθνώς, να τα αντιμετωπίζει δίνοντας τις αναγκαίες λύσεις με κριτήριο την άμεση επιβίωση – ικανοποίηση των βασικών βιοτικών αναγκών του Λαού και της οικονομίας. Δεύτερο, να διαμορφώνει τις συνθήκες για ανάταξη της οικονομίας μέσω μιας διαδικασίας, με την άμεση συμμετοχή του Λαού, για Σχεδιασμένη Παραγωγική Ανασυγκρότηση που θα ικανοποιεί τις λαϊκές ανάγκες για εργασία, εισόδημα, εκπαίδευση, πολιτισμό, βιοτικό επίπεδο, ζωή.

Σε μια τέτοια διαδικασία, αντιμετώπισης των εκβιασμών και παραγωγικής ανασυγκρότησης απαιτείται η αξιοποίηση όλων των οικονομικών «εργαλείων» που μπορεί να διαθέτει μια Χώρα η οποία αντιστέκεται σε πιέσεις και βρίσκεται σε ένα μεταβατικό στάδιο.

Εδώ να υπενθυμίσουμε ποια είναι η σχετική κατάσταση στον χρηματοπιστωτικό τομέα σήμερα, όσον αφορά τα διαθέσιμα «εργαλεία» άσκησης οικονομικής πολιτικής από πλευράς της Χώρας.

Το νόμισμα, η νομισματική πολιτική και κατ΄επέκταση οι διαδικασίες ρευστότητας της οικονομίας βρίσκονται υπό τον πλήρη και αποκλειστικό έλεγχο των δανειστών (ΕΚΤ και μηχανισμοί της). Η κεντρική τράπεζα της Χώρας, η Τράπεζα Ελλάδος, επίσης υπό ξένο έλεγχο (ΕΚΤ & Δανειστές). Η πιστωτική πολιτική και κατ΄επέκταση η διαδικασία χρηματοδότησης της οικονομίας βρίσκονται υπό ξένο έλεγχο (ΕΚΤ). Οι 4 συστημικές εμπορικές τράπεζες που ελέγχουν το 96% τουλάχιστον των εργασιών του τραπεζικού συστήματος της Χώρας, βρίσκονται επίσης υπό ξένο έλεγχο καθώς εκτός από την εποπτεία τους από την ΕΚΤ, από τον Δεκέμβριο 2015 ανήκουν πλέον σε ξένους επενδυτές, μετά την 3η ανακεφαλαιοποίηση. Στην εγχώρια οικονομία το 55% των δανείων προς τον ιδιωτικό τομέα (επί συνόλου 200 δισ. €) είναι «κόκκινα», με εγγενείς πλέον αδυναμίες εξόφλησης από τους δανειολήπτες. Στις συνθήκες της ενιαίας τραπεζικής Ευρωπαϊκής αγοράς, οποιαδήποτε νέα ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών γίνεται με bail in, δηλαδή κούρεμα των καταθέσεων. Με δεδομένο το δημοσιονομικό πρόβλημα της Χώρας και την ερμαφρόδιτη κατάσταση στο Ευρωπαϊκό σύστημα εγγύησης καταθέσεων, η όποια εγγύηση καταθέσεων στη Χώρας μας βρίσκεται στον «αέρα». Με αυτά, αλλά και όσα άλλα τεχνικά θέματα για τα εργαλεία άσκησης οικονομικής πολιτικής μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος θα μπορούσαμε να αναφέρουμε που βρίσκονται υπό τον έλεγχο των δανειστών, διαπιστώνεται ότι η οποιαδήποτε αλλαγή πορείας στην οικονομία της Χώρας είναι αδύνατη χωρίς τον έλεγχό τους και φυσικά τις κατ' επέκταση συγκρούσεις με τους δανειστές και τους θεσμούς σε αυτή την προσπάθεια της Χώρας.

Συνεπώς, στο χρηματοπιστωτικό τομέα που είναι το θέμα που εξετάζουμε εδώ, απαιτείται ο πλήρης έλεγχος στο τραπεζικό σύστημα, την νομισματική και πιστωτική πολιτική που θέτουν ευθέως το ζήτημα της συμμετοχής της Χώρας στο ενιαίο νόμισμα.

Άμεσα πρακτικά αυτά σημαίνουν ότι η Τράπεζα της Ελλάδος τίθεται υπό πλήρη δημόσιο – κοινωνικό έλεγχο όπως και τουλάχιστον οι 4 συστημικές τράπεζες (Εθνική, Πειραιώς, Alpha, Eurobank).

3.2. Ελλάδα, Ευρωζώνη & Ε.Ε.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, όσον αφορά τον έλεγχο από τη Χώρα του τραπεζικού συστήματος και την μερική κατ΄ αρχήν επανάκτηση των εργαλείων άσκησης νομισματικής και χρηματοπιστωτικής πολιτικής δημιουργείται το ερώτημα, ποια μπορεί να η άποψη της ΕΕ και της Ευρωζώνης για αυτά και ποιες οι αντιδράσεις τους;

Με την εμπειρία του τελευταίου έτους (από την 25/1/2015 και μετά) η απάντηση είναι προφανής. Θα οδηγηθούμε σε ρήξη. Θα κάνουν οτιδήποτε μπορούν για να στραγγαλίσουν «εν τη γενέσει» της μια τέτοια εξέλιξη από πλευράς Ελλάδας. Πολλαπλοί έμπρακτοι εκβιασμοί και πιέσεις θα είναι στην ημερησία διάταξη. Στόχος τους θα είναι η με κάθε τρόπο επιδείνωση της κατάστασης του Λαού γι΄ αυτό και τα αντίμετρα, που θα πρέπει να είναι έτοιμα εκ των προτέρων, θα πρέπει να αντιμετωπίζουν σε πρώτη φάση αυτές τις πλευρές. Γενικά όμως όλα αυτά θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με την σωστή εκ των προτέρων ενημέρωση του Λαού για τις δυσκολίες, την εκπόνηση προγράμματος ενεργειών για όλα τα θέματα και την τακτική πλήρη ενημέρωση του Λαού, ανάλογα με τις εξελίξεις, ώστε να στηρίζει έμπρακτα αυτή την πολιτική αντιπαράθεσης με την ΕΕ και την Ευρωζώνη.

Με το δεδομένο ότι όλα τα παραπάνω είναι απολύτως αναγκαία για την άμεση ανάταξη της οικονομίας και κατ΄ επέκταση για την επιβίωση του Λαού δεν μπορεί η τότε κυβέρνηση που θα διαχειρίζεται την κατάσταση, στηριγμένη σε μια ισχυρή κοινωνική πλειοψηφία, να υποχωρήσει στις πιέσεις και τους εκβιασμούς. Για μια Κυβέρνηση που θα έχει στόχο τη σωτηρία του Λαού και της Χώρας και στηρίζεται έμπρακτα από το Λαό δεν θα υπάρχει δίλημμα.

Στο ουσιαστικό ερώτημα «θυσίες για να συνεχίσουμε να παραμένουμε στο ευρώ» ή «θυσίες για την αποδέσμευση από το ευρώ» η απάντηση οφείλει να είναι «καμιά θυσία για το ευρώ» αλλά «κάθε προσπάθεια και θυσία για την επιβίωση του Λαού». Άλλωστε μετά από 5 χρόνια εφαρμογής των μνημονίων κατ' απαίτηση των δανειστών, που ταυτόχρονα εκπροσωπούν το Ευρώ και τους μηχανισμούς στραγγαλισμού που διαθέτει και έχουν αξιοποιήσει σε βάρος της Ελλάδος, η λαϊκή βούληση για αποχώρηση από το ενιαίο νόμισμα αυξάνεται όπως καταγράφεται στις έρευνες της κοινής γνώμης, ακόμα

και από Ευρωπαϊκά κέντρα ερευνών. Το αποτέλεσμα δε, με το 61,3% ΟΧΙ του δημοψηφίσματος της 5/7/2015 ήταν μια ξεκάθαρη εντολή του Λαού, για αντιμετώπιση των εκβιαστών με κάθε κόστος, ανεξάρτητα αν αυτή η εντολή μετατράπηκε σε ναι από την κυβέρνηση.

Το πρόβλημα συμμετοχής στην παρούσα Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση με τις διάφορες μορφές της, δεν είναι τεχνικό λόγω μόνο του νομίσματος ή της τραπεζικής ένωσης. Το πρόβλημα είναι δομικό. Η σημερινή δομή της ΕΕ και όχι μόνο της Ευρωζώνης παράγει ανισοκατανομή πλούτου, όχι μόνο σε περιφερειακό επίπεδο Χωρών αλλά και μέσα στις ίδιες τις αναπτυγμένες χώρες. Παράγει υποβάθμιση της ζωής και φτώχεια όσο μεγαλώνουν τα προβλήματα λόγω της γενικευμένης κρίσης του συστήματος.

Αυτή η κατάσταση δεν βελτιώνεται με διαπραγματεύσεις, οι οποίες φυσικά μπορεί να είναι χρήσιμες σε κάποιες μεταβατικές περιόδους και υπό προϋποθέσεις. Δεν βελτιώνεται γιατί οι στρεβλώσεις που υπάρχουν στο σύστημα της Ευρωζώνης και της ΕΕ απαιτούν ανατροπές που είναι αδύνατο να επιτευχθούν με την παρούσα δομή, λειτουργία και με ένα «στρατό» ορκισμένων χαρτογιακάδων τεχνοκρατών – γραφειοκρατών στις Βρυξέλλες και τη Φρανκφούρτη.

Η κατάσταση αυτή ανατρέπεται από τις ίδιες τις κοινωνίες, με επίπονους αγώνες που εστιάζουν στην αντιμετώπιση των άμεσων δικών τους προβλημάτων, τα οποία δυστυχώς είναι πάρα πολλά, συνδεδεμένα με την ολιγαρχική, στρεβλή ολοκλήρωση της ΕΕ, που τα επιτείνει αν δεν τα δημιουργεί τις περισσότερες φορές με τις μεροληπτικές υπέρ των δυνατών (κρατών και επιχειρηματικών συμφερόντων) πολιτικές της.

Βέβαια το ερώτημα είναι αν η ανατροπή, σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης και με τα δεδομένα της Ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας, μπορεί να γίνει σε μία χώρα όπως η Ελλάδα έχοντας απέναντι σχεδόν όλους τους άλλους. Η ιστορία σε παγκόσμιο επίπεδο διαχρονικά έχει αποδείξει ότι τέτοια εγχειρήματα στέφθηκαν με επιτυχία όταν πολιτικές ηγεσίες και Λαός ενωμένοι και με θυσίες αντιμετώπισαν τις καταστάσεις χωρίς υποχωρήσεις, αλλά με πρόγραμμα και αποφασιστικότητα. Σε ένα πολυπολικό, όπως είναι ο σημερινός, κόσμο εκτός από τις εσωτερικές αλλαγές και την αντιμετώπιση των πιέσεων – εκβιασμών από την Ευρωζώνη & ΕΕ για αυτές, οι συνθήκες επιβάλουν ένταση της διεθνούς συνεργασίας με ανοιχτούς ορίζοντες για να διαμορφωθούν άλλες συνθήκες που θα συμβάλλουν στην προσπάθεια για την απελευθέρωση του Λαού και της

Χώρας, από τα μνημόνια, το στραγγαλισμό μέσω του χρέους, τους εκβιασμούς μέσω των μηχανισμών του Ευρώ και της ΕΕ.

Σε κάθε περίπτωση η λύση για τη Χώρα δεν μπορεί να είναι η συνέχιση της πολιτικής των μνημονίων και φυσικά της πολιτικής που τα δημιούργησε και τα έθρεψε. Όμως για να γίνει οι οποιαδήποτε κίνηση ρήξης με τη σημερινή αδιέξοδη κατάσταση δεν απαιτείται μόνο η πολιτική βούληση και το σχέδιο σε επίπεδο πολιτικής εκπροσώπησης. Απαιτείται να υπάρχει ένα ισχυρό λαϊκό κίνημα, που γνωρίζει πλήρως τις δυσκολίες, τα προβλήματα αλλά και το πρόγραμμα, είναι προετοιμασμένο και χωρίς να μεμψιμοιρεί στηρίζει έμπρακτα με την καθημερινή του στάση και δράση σε όλα τα επίπεδα αυτή την πολιτική ανατροπών σε όλα τα επίπεδα.

Τέλος, στο σημείο αυτό οφείλουμε να επισημάνουμε ότι Όσοι εμπλέκονται στο σκάνδαλο της λεηλασίας των τραπεζών, είτε πρόκειται για πολιτικούς είτε για τεχνοκράτες, θα πρέπει κάποια στιγμή να δώσουν λόγο για τα έργα τους στη Δικαιοσύνη, με σεβασμό στην πιστή εφαρμογή του Συντάγματος και των όλων των νόμων και όχι επιλεκτικά, με την «αξιοποίηση» νόμων που αμνηστεύουν εγκλήματα και ποινικά αδικήματα.

3.3. Ο Ρόλος του Τραπεζικού Συστήματος, στις νέες συνθήκες αναλύσεις

Στο έργο αυτό των πολλαπλών ανατροπών για το Λαό και τη Χώρα το τραπεζικό σύστημα, όπως ήδη αναλύσαμε καλείται να παίξει ένα σημαντικό ρόλο. Πρέπει να υπηρετεί τις ανάγκες της κοινωνίας και της παραγωγικής ανασυγκρότησης και να βρίσκεται κάτω από το συνεχή έλεγχο της κοινωνίας.

Για να γίνει κάτι τέτοιο απαιτείται σχεδιασμός ακόμα και σε λεπτομερειακό επίπεδο. Το θέμα απασχολεί επί πολλά χρόνια, όχι μόνο στην περίοδο των μνημονίων, πολλούς ερευνητές – αναλυτές στο χώρο της αριστεράς, οι οποίοι έχουν προχωρήσει κατά καιρούς σε αξιόλογες αναλύσεις και προτάσεις.

Ο γράφων, στο πρόσφατο παρελθόν, στο πλαίσιο ενός Συνεδρίου που πραγματοποίησε το 2014 ο Μαρξιστικός Χώρος Μελέτης και Έρευνας (ΜΑΧΩΜΕ) για την παραγωγική ανασυγκρότηση ανέπτυξε το θέμα «Τράπεζες & Παραγωγική Ανασυγκρότηση». Τα βασικά σημεία του κειμένου αυτού όσον αφορά το ρόλο, τη δομή, τις λειτουργίες και τον κοινωνικό έλεγχο του τραπεζικού συστήματος ισχύουν και θα ισχύουν, κατά τη γνώμη μου, στην περίοδο που ο Λαός θα επιβάλλει τις

αναγκαίες ανατροπές σε όλη τη δομή της πολιτικής εξουσίας, της οικονομίας και των κοινωνικών ιεραρχήσεων. Στην παρούσα ανάλυση προσθέσαμε λίγα επιπλέον στοιχεία όσον αφορά τα θέματα των σχέσεων ρήξης με την Ευρωζώνη και την ΕΕ και απελευθέρωσης από διαδικασίες τους που στραγγαλίζουν το Λαό και την οικονομία.

Με το δεδομένο του περιορισμού του χώρου, όσον αφορά τον όγκο της παρούσας ανάλυσης, σας παραπέμπω για τη συνέχεια της μελέτης στο πλήρες κείμενο του Συνεδρίου με τίτλο «Παραγωγική Ανασυγκρότηση, Συστημική Προσέγγιση ή Κοινωνική Ανατροπή;» που παραμένει στο σύνολο του επίκαιρο και σήμερα, παρά τις ανατροπές του 3^{ου} μνημονίου με την «ευλογία» του ΣΥΡΙΖΑ.

Το βιβλίο κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Ταξιδευτής». Ορισμένες από τις εισηγήσεις που περιλαμβάνονται στο βιβλίο έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του ΜΑΧΩΜΕ στο σύνδεσμο:

http://www.maxome.gr/παραγωγικη-ανασυγκροτηση-συστημική/

Η παρουσίαση (power point αρχείο) της εισήγησης με θέμα «Τράπεζες και παραγωγική ανασυγκρότηση» βρίσκεται στην ιστοσελίδα του ΜΑΧΩΜΕ στο σύνδεσμο:

http://www.maxome.gr/τράπεζες-παραγωγική-ανασυγκρότηση/

Το τελικό κείμενο με θέμα «Τράπεζες και παραγωγική ανασυγκρότηση» όπως δημοσιεύθηκε στη σχετική έντυπη έκδοση βρίσκεται στο σύνδεσμο:

http://dermenakispavlos.blogspot.gr/2016/07/blog-post_24.html